

BELGELERLE ADIM ADIM KONYA - 26 -

KADI HÜRREMŞAH'IN TÜRBESİ VE DARÜLHADİSİ NEREDE İDİ?

Konya'da yıkılan veya yıktırılan pek çok tekke, zaviye, türbe, medrese hatta mescit gibi dini yapıların yerleri bilinmemektedir. Okuyucularımızın bildiği şekilde Misk-i Emir Sultan'ın Türbe, Mescit, Zaviye ve Kabristanı'nın yerini tespit etmiştik⁽¹⁾. Bu günlerde de Sadrettin-i Konevi Türbesi'nin karşısındaki küçük kabristanın yerinin Kadı Hürremşah Türbesi ol-

M. Ali UZ

duğunu ve Darülhadisi'nin de bu küçük kabristan ittisalinde bulunduğunu tespit ettik.

Kadı Hürremşah Darülhadisi, Şeyh Sadrettin-i Konevi Mahallesi'nde ve kapı çeşmesinden Sadrettin Konevi'ye giderken Turgutoğlu Soka-

ğında İmam Begavi Türbesi sırasında ve Sadrettin Konevi Türbesine varmadan hemen soldadır. 1940'lı yıllarda Darülhadis'ten geriye taş söveli ve kemerli kapısı ile kapısının solundaki musluğu kalmış, Darülhadis yıkılmıştır.

Bir ara Konyalı büyük şair Ni-

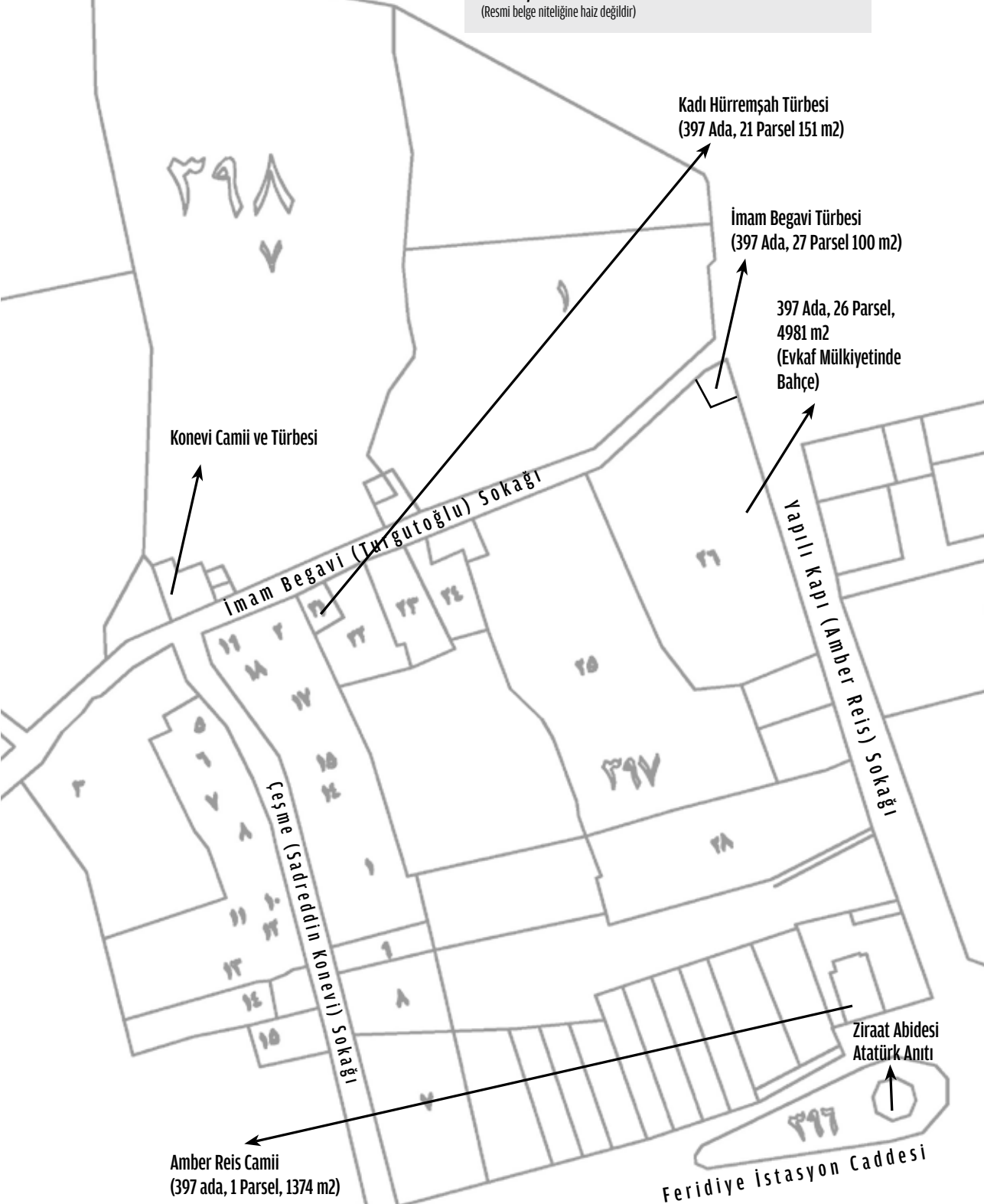
(1) "Adım Adım Eski Konya, Güzeller/Misk-i Emir Tekkesi ve Türbesi", Akademik Sayfalar, 9 Mart 2011, C. 11, S. 8, s. 113, 114; "Belgelerle Adım Adım Eski Konya 16, Misk-i Emir Külliyesi Çevresi ve Bugünkü Durumu", Akademik Sayfalar, 30 Mart 2011, C. 11, S. 11, s. 161, 162.

İmam Begavi
(Turgutoğlu) Sokağı

Şeyh Sadrettin Külliyesi ve
Turgutoğlu Türbesi

20. yüzyılın başında
Şeyh Sadreddin Konevi Mahallesi Krokisi
Hazırlayan : Av. Serdar CEYLAN
(Resmi belge niteliğine haiz değildir)

zami'nin⁽²⁾ oğlu Cafer Çelebi
bu Darülhadis'in müderrisi ve mütevellisidir.

Darülhadis'in güneyi mezarlıktır. Bölgede bulunan çok eski kabir taşları maalesef muhafaza edilememiştir. Bunlardan bir taş 508 Zilkade H/ 1129 M tarihini taşımaktadır. Ki bu tarih Mevlana'nın doğumundan yaklaşık bir asır öncesine tekabül eder. Bundan da bölgenin Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluş dönemine kadar giden eski bir yerleşim yeri olduğu anlaşılmaktadır. Bu taşın Konya'da elde edilen en eski kabir taşlarından birisi olduğu kabul edilebilir⁽³⁾.

Konyalı'nın bu anlatımlarından Darülhadis'in Sadrettin-i Konevi Türbesi'nin karşısındaki küçük kabristanın yanında olduğu anlaşılmaktadır.

Darülhadis, hadis eğitimi veren kurumlardır. Konya'da ilk inşa edilen medrese İplikçi Medresesi'dir. Kadı Hürremşah'ın yaptırmış olduğu bu Darülhadis de aynı yıllarda yaptırılmış olmalıdır. **Kadı Hürremşah'ın Türbesi** de buradadır. Bu türbe yeri tapuda 397 ada 21 parselde kayıtlı olup, 151 metrekareye oturmaktadır. Tapu kayıtlarında bu husus açıkça tasrih edilmekte ve "Kadı Hürremşah Türbesi kadimen türbe olduğu esna-yı tahrirde 25 Kanuni Sani 1926 ihtiyar heyetinin ifade ve tariflerinden varidat idaresinin kayıtlarından" şeklinde

(2) Konya'lı Nizami (ö. 1469-73?) veya Karamanlı Nizami olarak da bilinen Farsça, Arapça ve Türkçe şairidir. Tanınmış bir vaiz ve Konya'da bir tarikat piri Molla Veliyyüddin Efendi'nin oğludur. 1435-1440 yılları arasında Karaman Beyliği sınırları içinde bulunan Konya'da doğdu. Ayrıntılı bilgi için bkz. A. Azmi Bilgin, "Karamanlı Nizami", İslam Ansiklopedisi, C. 24, s. 453-454.

(3) İbrahim Hakkı Konyalı, Âbideleri ve Kitabeleri ile Konya Tarihi, Konya 1964, s. 842-843.

Amber Reis Camii'nin kuzey batı bitişiğindeki Hürremşah Zaviyesi'de günümüze ulaşmamıştır.

anlatılmaktadır⁽⁴⁾.

Darülhadis'in zengin vakıfları vardır. 12 Muharrem 1127 H/ 18 Ocak 1715 M tarihli bir kadı siciline göre Amberreis Vakfı yanında iki dönüm tarla **Kâdı Hürremşah Vakfı**'na aittir⁽⁵⁾. Darülhadis yıkıldıktan sonra vakıfları Sadrettin-i Konevi vakıflarına intikal etmiştir.

Kadı Hürremşah, I. Gıyasettin Keyhüsrev ve İ. İzzettin Keykavus döneminin meşhur kadılarlarından olup, Konya kadılar kadısı Ebul Meali Ahmet'in babasıdır. Mevlana Ahmet Sultan Alaeddin Camii 634 H/ 1236 M tarihli vakfiyesini tanzim etmiştir⁽⁶⁾.

Buraya yakın bir zamanda kabristanın güney duvarı kenarına Meram Belediyesi tarafından Abdullah Bosnevi'nin makam taşı dikilmiştir. Makam taşına eski taşından alınan kitabe yazılmıştır.

Hürremşah Zaviyesi de, Konyalı'ya göre Amber Reis Ca-

(4) Tapu kayıtları ve tutanaklar

(5) İzzet Sak, Cermal Çetin, Konya Şer'iye Sicili, Konya 2008, 45/371.

(6) Konyalı, a.g.e., s. 843.

Amber Reis Türbesi ve Konya Lisesi

mii'nin kuzeybatı bitişiğindedir⁽⁷⁾. Yusuf Küçükdağ ise zaviyenin Konevi Külliyesi civarında olduğunu söyler⁽⁸⁾. Tapu kayıtlarından yaptığımız yeni tespite göre Kadı Hürremşah'ın türbesinin yeri Sadrettin-i Konevi Türbesi'nin karşısında küçük kabristandadır. Kadı Hürremşah Darülhadis de türbesinin yanındadır. Acaba zaviye de burada diğer yapılarla birlikte bir külliye şeklinde mi idi bilemiyoruz.

Zaviye Selçuklu Dönemi eserlerindendi. Zamanla harap olan zaviye yıkılmış yerine günümüzdeki binalar yapılmış, bir kısmı da Amberreis Camii'nin bahçesine dahil edilmiştir. Zaviyenin çevresinde küçük bir de hazire bulunmaktadır. Hazire de zaviye yıkılırken kaldırılmıştır.

Şeyh Sadrettin Mahallesi'nin⁽⁹⁾ adı Yavuz döneminde, 924 H/1518 M yılı Konya mahalleleri arasında adı geçer. Kanuni

döneminde tarihsiz bir İl Yazıcı Defterine göre mahalle 38 hane, 64 neferden ibarettir. III. Murat döneminde, 992 H/1584 M yılında mükellef sayısı 71'dir⁽¹⁰⁾. Mahalle bu dönemde bir hayli kalabalık görülmektedir.

Mahalle, 1847-1848 yılı Temettuat Defteri'nde; üç sınıfta vergilendirilen mükellef sayısı 11 kişidir⁽¹¹⁾. Hane ve nüfus sayısındaki bu düşüş dikkat çekicidir. Demek ki Konevi Zaviye ve İmaret-i ile karşısında Kadı Hürremşah Darülhadis'i ve Türbesi ile mahallenin güneydoğusunda eski Amberreis Camii'nin ayakta olduğu dönemlerde, çevrede evler de bulunuyordu. Bu dini binaların yıkım tarihi 1800'lü yılların ortalarına doğrudur. Nüfus sayısındaki düşüş bu sebepten olmalıdır.

Burada altı çizilerek söylenmesi gereken husus Kadı Hürremşah tarafından mahalleye yaptırılan binaların Hoca Cihan'ın Sadrettin Konevi'ye hediye ettiği konağa yerleşmeden önce mevcut olmalarıdır.

(7) Konyalı, a.g.e., s. 321.

(8) Yusuf Küçükdağ, Lâle Devrinde Konya (Basılmamış Doktora Tezi), s. 67. Aynı yönde bkz: Zeki Atçeken, "Konya Şer'iyye Sicil Kayıtlarına Göre Selçuklu Medreselerinde Osmanlılar Zamanında Görev Yapan Müderrisler" Yeni İpek Yolu, Konya I: Özel Sayı, Konya 1998, s. 53-62.

(9) Şeyh Sadreddin Mahallesi için bkz; M. Ali Uz, "Belgelerle Adım Adım Konya 25, Şeyh Sadreddin Külliyesi ve Mahallesi", Akademik Sayfalar, 4 Şubat 2015, C. 15, S. 1, s. 4-12.

(10) Konyalı, a.g.e., s. 250-255-257-261.

(11) Barış Sarıköse, Konya Şer'iyye Sicili, Konya 2011, s. 182-183.

BU VATAN BİZİM

Halit GÜLER

Türk Milleti, ırk olarak ilk insan Adem Aleyhisselâmdan bu yana hep var olagelmıştır. Dünyada halen yaşayan veya yaşamayan, nesli olan veya olmayan her ırk, kendilerinin Adem Aleyhisselâmdan bu yana mevcut olduklarını bilirler. Bu, yeryüzünde mevcut olma, yer kürenin herhangi bir köşesinde yaşama ve tarihte var olma yalnız Türklere mahsus bir hal, bir lütuf veya imtiyaz değildir.

Türkler, Adem Aleyhisselâm bizim ilk atamız diyebilecekleri gibi Araplar, Farslar, Hintler, Yunanlılar ve Saksonlar da diyebilirler. Çünkü Adem Aleyhisselâm, yer yüzünde mevcut olan her ırkın ve her milletin müşterek atasıdır. Aslında şu anda yaşayan ve bundan sonra da yaşayacak olan bütün toplulukların var oluş sebebi; ortak ataları Hz.

Adem'dir. Bu gerçeği tarih böyle kaydediyor ve bütün Semavi Dinler de böyle açıklıyor.

Bu mesele tarihin dikkatle kaydettiği ve Semavi Dinlerin şüpheye mahal bırakmayacak şekilde açıkladığı en temel meseledir ve en önemli olaydır. Milletlerarası problemlerin halli ve küresel sıkıntıların giderilmesi bu noktanın iyi anlaşılmasına, iyi izahına ve içtenlikle kabulüne bağlıdır.

Netice olarak birbirlerini bir kaşık suda boğmak, ilk gaflette yok etmek için fırsat kollayan, güç denemesinde ve gösterisinde bulunan milletler, ilk atalarının Adem Aleyhisselâm olduğunun ve aynı kökten geldiklerinin, aynı beraberlikten çoğaldıklarının farkında değildirler galiba. Bütün insanlar, ırkları, renkleri, dilleri, dinleri, servetleri, mülkleri

ve yeryüzü hakimiyetleri ne olursa olsun Adem Aleyhisselâmdan çoğalmışlardır. Çok yakın akraba toplulukları olduklarının ve aynı soydan geldiklerinin bir farkına varabilseler, birbirlerine bağlılıkları, saygıları ve güvenleri mutlaka artacaktır. Fırsat bulunca birbirlerini boğazlamaya ve dünya haritasından silip atmaya kalkışmayacaklardır.

İlk insanın yerküreye ayak basmasından buyana milyonlarca yıl geçmiştir. Dünyada çok büyük değişiklikler, yeryüzünde fevkalâde olaylar olmuştur, ama bu gerçek değişmemiştir. Değiştirmek isteyenler, mevcut gidişâta kılıf bulmak isteyenler durmadan cehaletle yarışircasına teori üretenler ortaya çıkmışlarsa da; ilâhî akışa ters olmaktan, gülünç durumlara düşmekten başka bir işe yaramamışlardır. Hiç kimse onları ciddiye almamıştır.

Dünyanın önde gelen sert ve dinç kavimlerinden, yalnız ve yılmaz savaşırlarından olan Türkler, diğer ırklar gibi yeryüzünde en başta varlardı, şimdi de varlar.

Tarih boyunca insanlıkta önemli gelişmeler ve çoğu yaratılış ve bir arada bulunuş amacına uygun yükselişler olmuştur. İleri

sürüldüğü ve İddia edildiği gibi insan, maymundan türemedi. En üstün, en şerefli ve en güzel varlık olarak yaratılan insanın, geçmişinin maymuna dayandığını yani maymundan tekâmül ettiğini savunanlar kendilerinin bile maymundan türediğini kabul etmeyenlerdir. Yalnız ilk çağlarda yaşayan insanlarla son asırda yaşayan insanlar arasında bilgi ve tecrübe açısından müspet istikamette büyük değişiklikler ve gelişmeler olmuştur. İnsanlık maymuna ihtiyaç duymadan, benzermeden kendi öz varlığı ve kabiliyetleri içerisinde elbette tekâmül etmiştir.

Bu tabii tekâmül, bundan sonra da olacak ve olmaya da devam edecektir. İnsan üstün kabiliyet ve beceride yaratılmıştır. Önce insanın aklı tefekkürle gelişiyor, imanla aydınlanıyor, bilgi ve kabiliyeti tecrübe ile artıyor, davranışları akıl ve mantığın, şuurun devreye girmesiyle olgunlaşıyor, Allah'a imanla fikren ve ahlâken yükseliyor. Bütün bunlar insandan çevreye intikal ediyor, çevre kalkınıyor, gelişiyor ve her alanda ilerlemeler kaydediliyor. Önce insanın zihninde, davranışlarında ve iradesinde oluşan birikim, hayatta çeşitli tezahürlerle yavaş yavaş ortaya çıkıyor. İnsan sosyalleşmeden, modernleşmeden, ahlâken yükselmeden ve ustalaşmadan yeryüzünde fazilet yarışı, medeniyet yürüyüşü ve kalkınma başlamıyor. İstanbul'un fethinde olduğu gibi.

Köhne Bizans'ı yenerek İstanbul'u ele geçiren genç padişah büyük insan Fatih Sultan Mehmet Han; önce fethi, kendi nefsinde başlattı ve çetin denemelerden sonra başardı, zihninde

yoğurdu, sonra çevresine ve ordusuna kazandırdığı örnek ruhla, beyaz atına kazandırdığı büyük azim ve cesaretle, delilik mertebesine ulaşmış coşkun bir aşkla Bizans üzerine yürüdü. Sevgilisinin kucağına attı kendini. Çünkü o İstanbul'a âşıktı. İstanbul'u fetheden güzel askerlerin güzel kumandanı olmak istiyordu. Nitekim oldu da.

Konuya bir de bu açıdan baktığımız zaman yer yüzünde yaşayan bütün insanların kardeş olmaları gerekmez mi? İnsanları topraktan halk eden Allah, her ırkı ayrı ayrı Ademlerden yaratmadığına göre, bu husus insanlık için düşündürücü bir nokta değil mi? İnsanlığın bunu yürekte düşünmesi ve duyması gerekmez mi? Bütün insanlar aynı ana ve babadan yaratılmışlar. O zaman bu kavgalar ve bu savaşlar neye diye sorarlar insana. İnsanlığı temsil eden medeni dünyaya.

O halde son günlerde dünyayı tehdit ve tedirgin eden korkunç terör neyin nesi, neyin eseri? Dünyadaki hangi eksikliğin ve hangi çıkmazın meyvesi? Belki dikkatle üzerinde durulması gereken asıl konu bu. Demek ki; insanların aynı atadan yaratılmış olmaları, yani ırken kardeş olmaları meseleyi halletmiyor ve dünyanın huzuru için yeterli olmuyor. Demek ki ırk ve kök birliğinin yanında, hattâ önünde kuvvetli ve tutarlı bir şeye ihtiyaç vardır. O da asıl üzerinde durulması gereken; din birliği ve din kardeşliğidir. Müslüman Türk topluluklarında olduğu gibi. Irk birliği, soy sop kardeşliği başta din kardeşliği olmak üzere diğer birlikteliklerin temininde ve kardeşliklerin yerleşmesinde, his ve

heyecan noktasında yardımcı ve destekleyici unsur olarak kullanılabilir.

Adem Aleyhisselâmin neslinin dünyada kavgasız gün geçirdiklerini söylemek mümkün değildir. Zaten yeryüzünde ilk kavgaya Ademin oğulları Habil ile Kabil arasında olmuş ve tarihte ilk cinayette o zaman işlenmiştir. İlk zamanlar görülen büyük ve küçük kavgalar, kabile ve aşiret savaşları, sınır boyu kavgaları sonra toplu tüfekli, tanklı uçaklı, atlı kılıçlı savaşlara dönüşmüştür. Bütün bu korkunç savaşlarda kadın çocuk denmeden, yaşlı genç, yerli yabancı, savaşan savaşmayan, asker sevil dikkate alınmadan yüzlerce insan öldürülmüştür.

Bu savaşlar; insanların mecburen bir araya gelmelerini ve toplu halde kendilerini savunmalarını zorunlu kılmıştır. Bu insanlarda topluca kendilerini savunma duygusu ve düşmana karşı topluca tedbir alma ihtiyacını ortaya çıkardı. Daha başka sebep ve ihtiyaçlarla, coğrafi şartların ve tabii afetlerin de tesiriyle ortaya çıkan vatan topraklarında aynı ırktan olanlar bir araya gelmek ve bir sembol altında toplanmak ihtiyacını duymuşlardır. Vatan ismi altında bir toprak parçasına sahip olmayan ırkî toplulukların bir arada yaşamaları zorlaşmış, bu işleri önceden sıkı bir şekilde halleden güçlü toplulukların hâkimiyeti altına girmişler, kulu kölesi olmuşlardır.

Tarih boyunca Türkler; böyle bir hataya düşmemişler ve hiçbir dönemde vatansız kalmamışlardır. Vatan için büyük savaşlar yapmışlar ve her birinden de

yüzlerinin akıyla zaferlerle çıkmışlardır. Yani dünyanın şurasında burasında bizim hep bir bağımsız vatanımız, üzerinde al bayrağımız dalgalanan bir toprağımız olmuştur.

Aynı ırktan olanlar birbirleriyle tanışmaya ve birbirlerine ısınmaya başlayınca güvenli bir mahalde toplanmak ihtiyacını duymuşlar, dayanışma ve yardımlaşma ruhuyla bir araya gelmişlerdir. Vatansız olanlar veya vatanlarını savunma gücüne sahip olmayanlar varlıklarını sürdürmemişler ve millî çıkarlarını koruyamamışlardır.

Orta Asya bozkırlarından ayrılıp Batıya yönelen Türkler, kendilerini cesurca savunarak ve kendi yollarını ustalıklı açarak, engelleri tepeleyip geçerek Anadolu'ya ulaşmışlar ve Malazgirt zaferiyle bu toprakları bir daha terk etmemek üzere yurt edinmişlerdir. Anadolu Türklerle anavatan olmuş, zamanla genişlemiş Kuzey Afrika kıyılarından Avrupa içlerine kadar uzanmıştır. Akdeniz bir Türk gölü haline gelmiş ve hiçbir zaman Türklersiz, leventsiz ve hürriyetsiz kalmamıştır.

Sözün özü; bu vatan bizim ve bizim olmaya ve kalmaya da devam edecektir. Tarih boyunca Türk milleti üzerinde oynanan oyunlar, oyuncularına fayda vermemiş, Türk vatanını bölmek isteyenler bu kirli emellerinde muvaffak olamamışlardır. Vatan topraklarında huzur içerisinde yatan şehitlerimiz, bu vatanın kime ait olduğunu gösteren, bizi birlik ve beraberliğe davet eden manevi değerlerimizdir. Uzağa gitmeye ve fazla düşünmeye ihtiyaç yok. Çanakkale, Sakarya ve Dumlupınar şehitlerinin kabir taşlarında kimlerin isimleri, unvanları yazıyorsa hiç şüpheniz olmasın ki bu vatan onların, onların çocuklarının ve torunlarıdır.

Bu çapsız yazı, vatan sevgisinin, birlik ve beraberlik ruhunun bu büyük millete neler kazandırdığını ve daha neler kazandıracak olduğunu göstermek için yazılmıştır. Büyük bir iddia taşımamakla beraber bu yazıda yer alan her paragrafın vermek istediği ruh, vurgulamak istediği öz budur. Bu amaca ulaşabilmişsem ne mutlu bana ve kalemime.

KONYALI ŞAİR YAZAR MUZAFFER HAMİD'E DAİR (1896-1934)

Abdullah
AYDOĞMUŞ

Muzaffer Hamid, 1312/1896 yılında Konya'da doğdu. Babası İstanbul'dan Akseki'ye Kadı olarak atanan Akif Ağazade'nin oğlu Dava Vekili (Avukat) **Mehmet Tevfik Efendi** (vefatı 10.10. 1935)'dir.⁽¹⁾ Annesi Çelebilerden **Rasime Hanım**'dır. Muzaffer Hamid, 1,5-2 yaşlarında iken annesi genç yaşta vefat etmiş, Mehmet Tevfik Efendi, Nakipoğullarından Saatçi Nazif Bey'in kızı Sıdika Hanım ile evlenmiştir. Mehmet Tevfik Efendi'nin bu evliliğinden de Ayşe, Fatma Yolal (1904-1980), Atif Yardımcı (1321-1982) ve Rasime Ketencioğ-

lu (1907-1979) isimli çocukları olmuştur.⁽²⁾ Ailesi, babasının mesleğinden dolayı "Avukatlar" olarak tanınmıştır.

Muzaffer Hamid, iptidai ve idadi tahsilini Konya'da yaptı. İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi Eczacı ve Dişçi ve kabile Hastabakıcı Mektepleri Dişçi Mekteb-i Alisi'nden diş hekimi olarak mezun oldu. Bir taraftan mesleğini icra ederken bir taraftan da Konya'da yayınlanan *Yeni Anadolu*, *Yeni Fikir* gibi gazete ve dergilerde yazılar yazdı. 1920 yılında Babalık gazetesinde yazmaya başladı. 1926 yılında gazetenin başyazarlığına getirildi. Bir ara da

Av. Mehmet Tevfik Efendi (v.1935)

Muzaffer Hamit (1896-1934)

Konya Vilayet Gazetesi ile **Dr. Hul-**

(1) Mehmet Tevfik Bey, Üçler Mezarlığı'nda metfundur. Daha sonradan yenilenmiş kabir taşında; "Merhum Sabık Su Komisyonu Reisi Akif Ağa Zade Avukat Tevfik Ef. Ruhuna Fatiha Ö. 10.10.1935" yazılıdır.

(2) Ali Işık, "Muzaffer Hamit", Konya Ansiklopedisi, C. 7, s.38, 39.

Muzaffer Hamid, Sanat-ı Tahrir, Ufk-ı Ati, 17 Mart 1327, s.1-2.

ki Amil'in (Keymen) (1896-1968)⁽³⁾ sahibi olduğu Şahap'ta neşriyat müdürlüğünde bulundu⁽⁴⁾. 1911'de Konya Lisesi'nin son sınıf öğrencileri tarafından kurulan *Ufk-ı Ati* dergisinde de yazıları yayınlanmıştır. İlk sayısı 17 Mart 1327 (1911) 'de yayınlanan dergide Konya'nın bilinen bu ilk öğrenci yayınının⁽⁵⁾ yazı sanatı ile ilgili görüşünü Muzaffer Hamid kendi kaleminden şu şekilde aktarmaktadır:

“Muhitimizde eli kalem tutanlarca yazı yazmak kadar kolay bir şey yoktur zannedilir. Bu mühim mesele nazarlarda o kadar basit, o kadar sade görünür ki -azıcık olsun- bir ehemmiyet bile atfolunmaz.

Usul-i tahririn bir sanat olduğu ve sanayi-i nefise ile sıhriyet-i tammesi bulunduğu gözönüne getirilirse ne derecelerde bir itinaya mahzar olması lazım geleceği anlaşılır. Madem ki bu bir sanattır az veya çok bir güçlükte elde edilmesi iktiza eder. Sanayi-i adiyeye bile layıkıyla öğrenilmek için beş altı seneye arz-ı ihtiyaç ediyor. Acaba

(3) Nuri Şimşekler, “Keymen, Hasan Hulki Amil”, Konya Ansiklopedisi, C. 5, s.162, 163.

(4) Mehmet Ali Uz, Konya Kültürüne Hizmet Edenler, Konya, 2003, s.70.

(5) Caner Arabacı, Bünyamin Ayhan, Adem Demirsoy, Hakan Aydın, Konya Basın Tarihi, Konya, 2009, s.349.

sanayi-i nefiseden madud olan sanat-ı tahrir için iki üç senelik hayatımızı sarf etmek fedakarlığında bulunuyor muyuz? Ne gezer!

Bizde muharrir pek mebzullNiçin? Çünkü bizde yazı yazmak bir sanat değil. Bizde aktan karadan anlayan eli kalem tutan muharrir oluyor. Çünkü kelimeleri yan yana dizmek manalı manasız lüzumlu lüzumsuz bir cümle vücuda getirmek bu suretle bir eser yazmak muharrirlik-tirzannında bulunuyoruz. Halbuki erbab-ı tetkik bir muharrir olabilmek için laakall on beş sene kadar bir fedakarlık lazımdır diyorlar. Ve müddeti biraz daha tenkise rıza göstermiyorlar. Bazı esatize-i edeb hayatın yirmi yirmibeş senelik bir kısmı mühiminin bu sanat uğruna feda edilmesi reyinde bulunuyorlar. Bu müddet de ancak erbab-ı mesainin şahsiyetini tevdi edebileceği bir üslup bir üslub-u mümtaze malikiyeti için kifayet eder diyorlar. Bir kere nazar-ı insaf ile tetkik edelim düşünelim sanat-ı tahririn incelikleri ve o inceliklerin aguş-u hi-mayedarna bırakılmış ahval-i ruhiyeyi anlayıp anlatabilmek kolay mıdır? Hele sanat-ı tahrirde yeni bir çığır küşad etmek lisanda bir tecdid, bir inkılap projesi tatbikine kalkışmak daha pek çok senelerin bu şube-i sanat uğruna feda edilmesine mütevakıf değil midir?⁽⁶⁾ (...)”

Muzaffer Hamid'in Babalık gazetesinde yayınlanan bazı makaleleri şunlardır;

1. “Belediyelerimiz Hakkında” 19 Temmuz 1927.
2. “Ahmet Haşim Bey ve Sanat-ı Edebiyesi” 19 Temmuz 1927.
3. “Yerli Mallarımıza Rağbet” 3 Kanun-u Sani 1928.
4. “Tütün Meselesi” 4 Kanun-u Sani 1928.

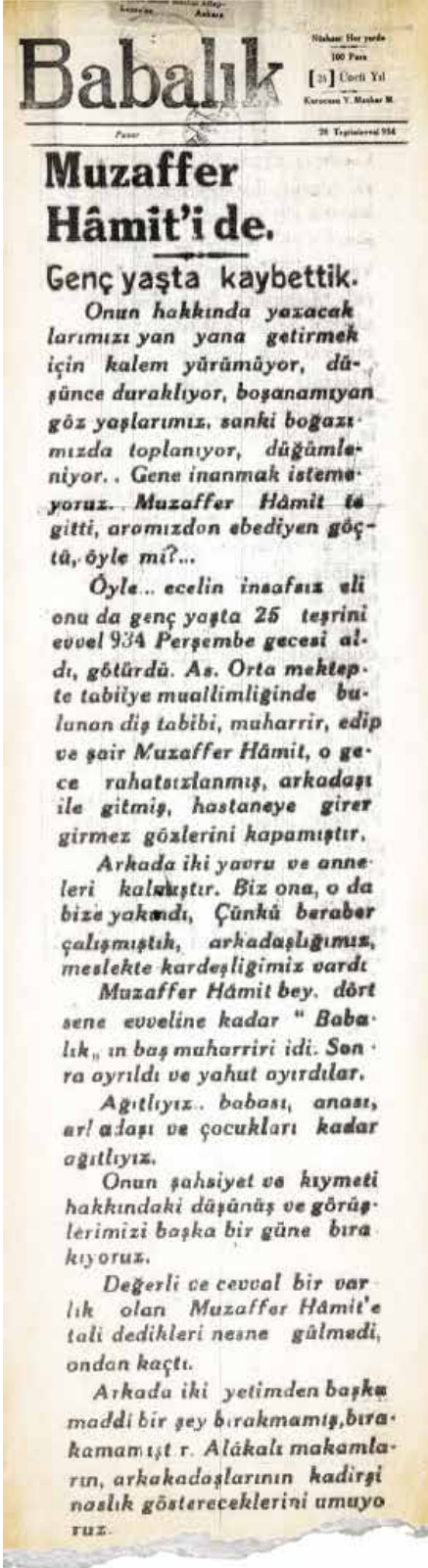
(6) Muzaffer Hamid, Sanat-ı Tahrir, Ufk-ı Ati, 17 Mart 1327, s.1-2.

5. "Hastahane İnşası" 5 Kanun-u Sani 1928.
6. "Köylerimizde Şerait-i Sıhhiye" 14 Temmuz 1927.
7. "Türk İnkılabı ve Ulviyeti" 31 Kanun-u Sani 1928.
8. "Tasarruf ve İktisadi Terbiye" 10 Kanun-u Sani 1928.
9. "Muallim Kursları Münasebetiyle" 28 Temmuz 1927.
10. "Mühim bir Temenni" 31 Temmuz 1927.
11. "Vatan ve İman Borcu" 1 Ağustos 1927.
12. "Şehrimizde İntihabat" 2 Ağustos 1927.
13. "Kaçakçılık Beliyesi" 4 Ağustos 1927.
14. "Köy Yolları" 8 Ağustos 1927.
15. "Yeni Meclisin Vazifeleri" 14 Ağustos 1927.
16. "Hiyanet ve Yüzsüzlük" 18 Ağustos 1927.
17. "Hayvanatımızın İslahına Doğru" 22 Ağustos 1927.
18. "Belediye Mesaisi ve İmar Siyaseti" 24 Ağustos 1927.
19. "Esaslı bir Çare" 25 Ağustos 1927.
20. "Çocuk Terbiyesine Dair" 28 Ağustos 1927.
21. "Namzedler Listesi" 2 Eylül 1927.
22. "Vilayetimiz Mebus Namzedleri" 4 Eylül 1927.
23. "Yerli Mallarımı Koruma Teşkilatı" 8 Eylül 1927.
24. "Ziraatımızın Vaziyeti" 12 Eylül 1927.
25. "İlme Hizmet ve Hürmet" 13 Eylül 1927.
26. "Şayan-ı Teessüf bir Hareket" 14 Eylül 1927.
27. "Ziraat Bankası Hakkında" 20 Eylül 1927.

"Hapishanelerimizin İslahı" 15 Kanun-u Evvel 1927, Babalık gazetesini.

28. "Vazife Şehitleri" 21 Eylül 1927.
29. "Bir Eser-i gaflet ve Cehalet" 22 Eylül 1927.
30. "Umumi Tahrir-i Nüfus" 23 Eylül 1927.
31. "Mamulat-ı Dahiliyemiz" 25 Eylül 1927.
32. "Nur ve Feyz Aşkı" 30 Eylül 1927.
33. "Millet ve Memleket Vazifesi" 2 Teşrin-i Evvel 1927.
34. "İrfan Aşk ve İştıyakı" 5 Teşrin-i Evvel 1927.
35. "Köylerde Mesai" 7 Teşrin-i Evvel 1927.
36. "İman ve İradenin Sesi" 26 Teşrin-i Evvel 1927.
37. "Türk Cumhuriyeti ve Gençlik" 27 Teşrin-i Evvel 1927.
38. "Tahsil-i İbtidai Mecburiyeti" 9 Teşrin-i Sani 1927.
39. "Otomobil Mesarifi" 17 Teşrin-i Sani 1927.
40. "İçtimai Teşkilat Etrafında" 25 Teşrin-i Sani 1927.
41. "Konferanslar ve İçtimai Faydaları" 1 Kanun-u Evvel 1927.
42. "Güzel bir Çığır" 9 Kanun-u Ev-

Babalık Gazetesi, "Muzaffer Hamit'i de Genç Yaşta Kaybettik", 28 Teşrin-i evvel 1934.

vel 1927.

43. "Halk Dershaneleri" 12 Kanun-u Evvel 1927.
44. "Hapishanelerimizin Islahı" 15 Kanun-u Evvel 1927.
45. "Maarif Vekâletinin Faaliyetleri" 18 Kanun-u Evvel 1927.
46. "Mukaddes bir Mücadele" 20 Kanun-u Evvel 1927.
47. "Kız Enstitüsü" 23 Kanun-u Evvel 1927.
48. "Cumhuriyet-i İdarenin Fazileti" 28 Kanun-u Evvel 1927.
49. "Fakir Çocuklarımızı Düşünelim" 30 Kanun-u Evvel 1927.

Muzaffer Hamid'in nesri şiirinden daha güçlü ve pürüzsüzdür. Yazdığı şiirler divan şairlerinin takipçisi olduğunu göstermektedir;

*Ey vatan, ey Medine-i mescud!
Her yanın gülşen-i sürur işte;
Duyuyor bi büyük gurur işte
Seni gördükçe her yürek mesud!..*

*Ey vatan ey bedî'alar yurdu!
Her taşın bizce bir define bugün;
Toprağın oh ne tatlı sine bugün,
Bak halasınla ye'simiz durdu!..*

*Bir çelikten iradenin zaferi
Oldu mefkûremizde meşalemiz
Biz bu kuvvetle işte gitmedeyiz
Yeni bir ufka doğru hep ileri!..⁽⁷⁾*

Muzaffer Hamid, 1930 yılında Tokat'tan Konya'ya nakledilen askeri ortaokulda biyoloji hocası ve dış tabibi olarak görev yaptı. **25 Ekim 1934** tarihinde çok genç देनेcek bir yaşta bugün Mevlana Çarşısı'nın yerinde bulunan askeri hastanede geçirdiği kalp krizinden kurtulamayarak vefat etti⁽⁸⁾.

(7) Emine Yeniterzi, Tanzimattan Cumhuriyetin İlk Yıllarına Kadar Konyalı Şair ve Yazarlar, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, sayı 10, sayfa 121.

(8) Uz, age., s. 70.

Vefatı uzun süre hizmet verdiği Babalık gazetesinde Konya'ya şu şekilde duyuruldu;

“Onun hakkında yazacaklarımızı yanyana getirmek için kalem yürümüyor, düşünce duraklıyor, boşanmayan göz yaşlarımız, sanki boğazımızda toplanıyor, düğümleniyor. Gene inanmak istemiyoruz: Muzaffer Hamid de gitti aramızdan ebediyen göçtü öyle mi?”

Öyle.. Ecelin insafsız eli onu da genç yaşta 25 Teşrin-i Evvel 934 Perşembe gecesini aldı, götürdü. As. Orta mektepte tabiiye muallimliğinde bulunan dış tabibi, muharrir, edip ve şair Muzaffer Hamid o gece rahatsızlanmış arkadaşı ile gitmiş, hastaneye girer girmez gözlerini kapamıştır.

Arkada iki yavru ve anneleri kalmıştır. Biz ona o da bize yakındı. Çünkü beraber çalışmıştık, arkadaşlığımız meslekte kardeşliğimiz vardı.

Muzaffer Hamid Bey dört sene evveline kadar “Babalık”ın baş muharririydi. Sonra ayrıldı yahut ayırıldı.

Ağıtlıyız.. Babası anası arkadaşları ve çocukları kadar ağıtlıyız. Değerli ve cevval bir varlık olan Muzaffer Hamid'e tali dedikleri nesne gülmedi, ondan kaçtı.

Arkada iki yetimden başka maddi bir şey bırakmamış bırakamamıştır. Alakalı makamların arkadaşlarının kadirşinaslık göstereceğini umuyoruz⁽⁹⁾.”

Yine Babalık Gazetesinde Celalettin Ali'nin Muzaffer Hamid'in vefatı üzerine kaleme aldığı yazı şu şekildedir;

“Evet, beklenilmeyen istenilmeyen bir ölüm. Konya'nın pek eski ve değerli ailelerinden uzun müddet adliye memuriyetlerinde bulunmuş avukatlık yapmış olan Tefik Bey'in büyük oğlu Konyamızın varlığı ile iftihar et-

Celalettin Ali, “Yasımız: M. Hamit'in Beklenilmeyen Ölümü”, Babalık Gazetesi, 29 Teşrin-i Evvel 1934.

tiği çocuklarından Muzaffer Hamid ansızın müthiş bir göğüs tutukluğundan sarsılarak birkaç saatlik bir ızdıraptan sonra bu ayın 24'üncü Perşembe gününün gecesini hastalanmış hanımı yanında olduğu halde tedavi için araba da bulamayarak kendisini hastaneye atmış bitkin bir halde iken nöbetçi doktoru beyin tedavilerine rağmen aynı gecede ve yarım saat içerisinde gözlerini yummuştur. Genç refikası dul kalmış biri dört diğeri sekiz yaşında iki oğlan yavrusu yetim olmuştur.

Muzaffer çok haluktu. Dostlarına karşı pek yürekten sevgi beslemiş hemşerisi Konyalılara kendisini pek sevdirmişti. Çünkü iyilikçi bir şahsiyetti.

Muzaffer tam bilgi ile liseden mezun olmuş, yüksek tahsile atılacağı çağlarda dünya savaşı başlamış bizler gibi o da ihtiyat zabıtlığı ile cephelerde pürüzsüz olarak yurduna olan borcunu yapmıştı.

Umumi mütarekeden sonra dışı mektebine giren Muzaffer Hamid orayı çok muvaffakiyetle bitirip diplo-

(9) Babalık Gazetesi, “Muzaffer Hamid'i de Genç Yaşta Kaybettik”, 28 Teşrin-i Evvel 1934.

Muzaffer Hamit, eşi Şaziye Hanımefendi ve oğlu.

masını almış bir müddet atölye açmış çalışmış ve kendisine başvuruları pek az para ile ve çocuklarından da para almayarak tedavi eylemişti.

Muzaffer güçlü bir yazıcı yaratılışlı olduğundan gazeteciliğe de atılmış uzun müddet Babalığımızda merhum Yusuf Mazhar'a büyük yardımda bulunmuş gazetenin baş yazıcılığını pek iyi başarmış kendisine mahsus o güzel üslup ve ifadeleri ile son çağlara kadar çalışmıştır. Yazı işlerinde biz de kendisi ile birlikte sevgili "Babalık" ta buluşup çalışmıştık. Sevgimizin artması buradan başlamıştır.

Konya'nın münevverlerini başına toplamış kendisini muhitine daha çok tanıtmış ve sevdirmişti. Çok alçakgönüllü idi. Sivrilmek önalmak düşüncesinde olmayan bir gençti.

Onun umumi dünya savaşında İran'daki Rus Çarlığı askerleri ile İngiliz askerlerinin hareketlerinin birleşmemesi için oralarda çalışan Türk kuvvetleri arasındaki ihtiyat zabitliği oldukça maceralıdır. Orada kendisinde derin bir iz bırakan bir aşk geçirdiğini biliriz.

Acem Dilberi başlığıyla Babalık'ta tefrika edilerek basılan hatıraları cidden dikkate değer. Muzaffer aynı zamanda değerli bir nasir olduğu kadar velüt ve kudretli bir şairdi de ...

Muzaffer Hamid Yusuf Mazhar'ın ölümünden sonra Babalık'tan çekilmiş gene dışçılığa sarılmışsa da kendisi okuma ve okutma adamı ve bilgili olduğundan şehrimizde açılan askeri orta mektebine tabii ilimler muallimi olmuş son ikibuçuk üç seneden beri muallimlik yerine sınıksız sarılmıştı. Talebesine değerli bilgilerini sunuyordu. Askeri orta mektebin saygıdeğer okutma heyetine kendisini pek çok sevdirmişti. Yaratılışça arık olduğundan kendisini sinir oldukça sarmıştı. Muzaffer sigaraya pek çok düşküdü. Fırsat buldukça tütünü içmemesini söylerdik, fakat bir türlü vazgeçmezdi. Bizleri pek yakan genç denilecek bir çağdaki ölümü bu yüzden de olmuş denebilir.

Ölümü bizleri bütün Konyalıları pek çok yakmış ve ezmiştir. Kendisine Tanrının rahmetini dilerken iki oğlu ile dul refikası saygıdeğer babası ile aziz kardeşlerine taziyetlerimizi sunarız⁽¹⁰⁾.

Muzaffer Hamid, İstanbullu Şaziye Hanım (1910-1947) ile evlenir, Celaleddin ve Kemaleddin isimli iki oğlu olur. Oğlu kıdemli Albay Celaleddin Yardımcı (1934-1996), Seydem Hanım (v.2006) ile evlenmiş, Ender ve Eren isimli iki çocukları olmuştur. Danıştay Üyesi olan kızı Eren Yardımcı, Müfit Sonbay ile evlenmiş, Duygu ve Engin isimli çocukları olmuştur. Muzaffer Hamid'in diğer oğlu Kemaleddin Yardımcı ise 25 Mart 1952 tarihinde Askeri Okuldan mezun olduğu gün genç yaşta trafik kazasında vefat etmiştir⁽¹¹⁾.

(10) Celalettin Ali, "Yasımız: M. Hamit'in Beklenilmeyen Ölümü", Babalık Gazetesi, 29 Teşrin-i Evvel 1934.

(11) Saime Yardımcı, "Asırlık Bir Çınar", Konya 2011, s. 192-196.

ŞERİYE SİCİLLERİNE GÖRE KONYA'DAKİ TARİHİ KÖŞK, KONAK VE SARAYLAR II

Derya
KASAPOĞLU
KARAKAYA

Geçen haftaki yazımızda da belirttiğimiz şekilde Evliya Çelebi Konya'da 340 saray bulunduğunu ifade ediyor. Bu saraylardan hemen hemen hiç biri günümüze gelemediği gibi çoğunun yeri de bilinmemektedir. Şeriye sicillerinden mahallelerde bulunan sarayları açıklamaya devam ediyoruz.

Hatırımıza gelen yeri bilinen iki saraydan birisi bugünkü Hükümet Binası'nın yerindeki **Bedelci Sarayı**, diğeri de Meram'da Meram Camii'nin güneyindeki **Yıldız Köşkü**⁽¹⁾'dür.

Yıldız Köşkü de yıkılmış ama günümüze resimlerdeki görüntüsü kalmıştır. Yıldız Köşkü'nden başka Meram'da başka saray ve köşklar de bulunduğu bilinmektedir. Daha basit yapılı Konya evleri ile köşk ve sarayları bir-

biriyile karıştırmamak gerekir. Günümüze gelebilen Konya evi daha çoktur.

Konya'da bilinen konaklardan birisi de Çimenlik Caddesi ile Küçük Kumköprü Caddesi'ni birleştiren yolun Çimenlik tarafındaki Koyunoğullarına ait **Akkonak**'tı. Mehmet Ali Uz Bey bu konakta yediği su böreği ile çekme kamış baklavasının tadını unutamadığını anlatır.⁽²⁾ Bu konak Rasih İzzet Koyunoğlu'nun (1900-1973) mülkiyetindeydi. İzzet Koyunoğlu'nun bu gün müze olan evi tarihi bir Konya evidir. Ama Akkonak gerçek bir konaktır. Sonradan bu konak yıkılmış yerine okul yapılmış ve günümüze kadar gelememiştir.

Tespit ettiğimiz bir saray Selçuklu dönemi mahallelerinden **Ferhuniye Mahallesi'ndeki saraydır**. Bu saray, Konya Şeriye

(1) Yıldız Köşkü hakkında bakınız; Serdar Ceylan, "Hatıralarda Kalan Meram Çelebi Konakları", Yeşilin ve Medeniyetin Köprüsü Meram, Konya 2014, C. 3, s. 530-533.

(2) Mehmet Ali Uz (d. 1935), 26 Haziran 2015 tarihli görüşme.

Yıldız Köşkü

Bedelci Sarayı'nın yerine yapılan Konya Hükümet Konağı.

sicillerinde “*Ferhûniye Mahallesi'nde vâki'bir tarafı Musa Efendi mülkü ve bir tarafı konak evi ...*” ifadeleri ile geçmektedir. Söz konusu bu hüküm 11-20 Şevval 1071/ 9-18 Haziran 1661 tarihini taşımaktadır.

21 Recep 1103/ 8 Nisan 1692 tarihli sicil kaydında bir konak **Hoca Habib Mahallesi'nde**, diğer bir konak da 17 Şaban 1126/ 28 Ağustos 1714 tarihli sicil kaydında **Bordabaşı Mahallesi'nde** bulunmaktadır. Adı geçen konağın bir tarafı da muallimhanedir.

Bir vakıf konak da **Ahmet Dede Mahallesi'nde** olup konak, 17 Rebiyyül-evvle 1801/ 4 Ağustos 1670 tarihinde ayakta-
dır.

Geniş, teşkilatlı, bahçeli ve havuzlu bir köşk de **Zincirliku-**

yu Mahallesi'ndedir. Bu köşkten bahseden kayıt da 18 Şaban 1143/ 26 Şubat 1731 tarihini taşımaktadır.

20 Safer 1081/ 9 Temmuz 1670 tarihinde bir saray **Laren-de Kapısı taşrasında** bulunmaktadır. Bu saray da Sahipata Camii çevresinde bir yerlerde olmalıdır.

Konya'daki saray yerlerini tespit ettikçe yayımlamaya devam edeceğiz.

KAYNAKLAR:

Mehmet Ali Uz (d. 1935), 26 Haziran 2015 tarihli görüşme.

İzzet Sak, Konya Şer'îye Sicili, Konya 2007, 11/ s. 117.

İzzet Sak, Konya Şer'îye Sicili, Konya 2010, 37/ s. 378.

İzzet Sak - Cemal Çetin, Konya Şer'îye Sicili, Konya 2008, 45/ s. 119.

İzzet Sak - Fatih Küçük, Konya Kadı Sicili, Konya 2014, 14/ s. 143.